Народна банка на Република Северна Македонија
Дирекција за статистика

Скопје, 30 јуни 2022 година

Соопштение за печат

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: прв квартал 2022 година

На крајот на првиот квартал од 2022 година, **бруто надворешниот долг** изнесува 9.977 милиони евра и забележа квартално зголемување за 430 милиони евра. **Бруто надворешните побарувања** забележаа зголемување за 8 милиони евра и изнесуваат 5.917 милиони евра. Поголемото квартално зголемување на обврските во однос на побарувањата доведе до зголемување на **нето надворешниот долг** за 422 милиона евра, со што на крајот на март 2022 година тој изнесува 4.060 милиони евра.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2021		31.03.2022		квартална промена		
	мил. евра	% БДП	мил. евра	% БДП	мил. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	**9,547.3**	**81.4**	**9,976.8**	**74.9**	**429.5**	**4.5**	**-6.5**
Бруто надворешен долг без репо	***9,411.6***	***80.2***	***9,897.4***	***74.3***	***485.8***	***5.2***	***-5.9***
Долгорочен долг	7,408.8	63.1	7,340.2	55.1	-68.6	-0.9	-8.0
Краткорочен долг	2,138.5	18.2	2,636.6	19.8	498.1	23.3	1.6
Јавен долг	4,802.0	40.9	4,589.2	34.5	-212.7	-4.4	-6.5
Приватен долг	4,745.4	40.4	5,387.6	40.4	642.2	13.5	0.0
Бруто надворешни побарувања	**5,909.1**	**50.4**	**5,916.6**	**44.4**	**7.5**	**0.1**	**-5.9**
Бруто надворешни побарувања без обратни репо	***5,874.6***	***50.1***	***5,914.5***	***44.4***	***39.9***	***0.7***	***-5.7***
Нето надворешен долг	**3,638.2**	**31.0**	**4,060.2**	**30.5**	**422.0**	**11.6**	**-0.5**
МИП, нето	**-7,307.7**	**-62.3**	**-7,788.5**	**-58.5**	**-480.9**	**6.6**	**3.8**

*/ Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2021 година е проценет (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, прво тримесечје од 2022 година" од 9.6.2022 година). Податокот за 2022 година е проекција на НБРСМ (април, 2022 година).
Извор: НБРСМ, ДЗС.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција**[1], на крајот на март 2022 година, изнесува 7.789 милиони евра, или 58,5% од проектираниот БДП[2] за 2022 година. Од овој износ, најголемиот дел, или 81%, се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 73% се врз основа на сопственички капитал.

Бруто надворешен долг

На крајот на март од 2022 година, бруто надворешниот долг изнесува 9.977 милиони евра (или 74,9% од проектираниот БДП) и бележи квартално зголемување од 430 милиони евра

[1] Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.
[2] Податокот за БДП за 2022 година е проекција на НБРСМ (април 2022).

(или за 4,5%). Доколку од долгот се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка[3], бруто-долгот бележи квартално зголемување од 486 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемениот приватен долг (за 642 милиона евра), додека јавниот долг бележи квартално намалување (за 156 милиони евра). Растот на приватниот долг се должи на зголемениот долг на капитално поврзаните субјекти (за 428 милиони евра), приватните банки (за 128 милиони евра) и на небанкарскиот приватен сектор (за 86 милиони евра). Кварталното намалување на јавниот надворешен долг од 156 милиони евра е резултат главно на намалувањето на долгот секторот „држава“ (за 145 милиони евра), како и намалувањето на долгот на јавните претпријатија и јавните банки (за 13 милиони евра).

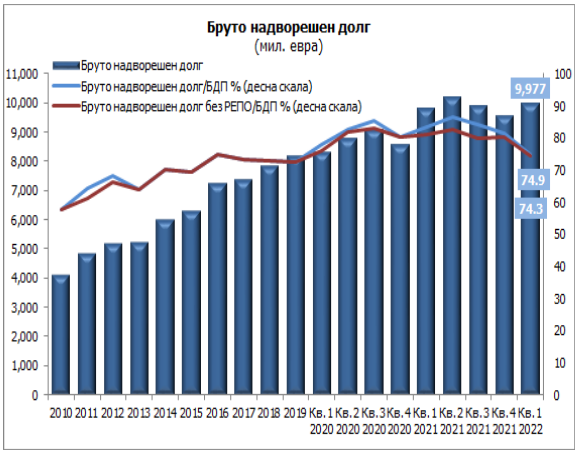

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на првиот квартал од 2022 година, изнесуваат 5.917 милиони евра (или 44,4% од проектираниот БДП) и забележаа квартално зголемување од 8 милиони евра (или за 0,1%). Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви, бруто надворешните побарувања се зголемени за 40 милиони евра и изнесуваат 5.915 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемените приватни побарувања за 438 милиони евра, при намалени јавни побарувања за 398 милиони евра. Кварталниот раст на надворешните побарувања кај приватниот сектор е резултат на зголемените побарувања на капитално поврзаните субјекти (за 397 милиони евра) и

[3] Специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка се однесуваат на репо-договорите и други операции поврзани со управувањето со девизните резерви. При случувањето на овие трансакции се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при случувањето на овие трансакции во обратна насока, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРСМ најчесто истовремено ги извршува овие трансакции во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи најчесто се случуваат истовремено, не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг, односно овие трансакции вообичаено имаат неутрален ефект на нето-основа, иако постојат и исклучоци, кога случените трансакции не се со идентичен износ во двете насоки.

небанкарскиот приватен сектор (за 73 милиони евра), при намалени побарувања на приватните банки (за 33 милиони евра).

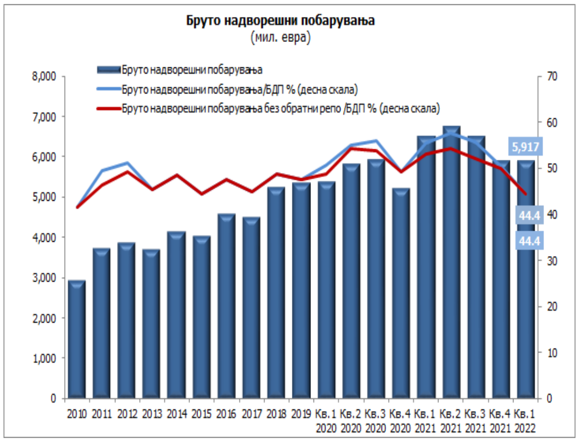

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Нето надворешен долг

На 31.3.2022 година, нето надворешниот долг изнесува 4.060 милиони евра (или 30,5% од проектираниот БДП). Нето надворешниот долг на земјата во првиот квартал од 2022 година е зголемен за 422 милиона евра, или за 11,6%. Од аспект на структурата, приватниот нето-долг и натаму има поголемо учество во вкупниот нето-долг со 58%.

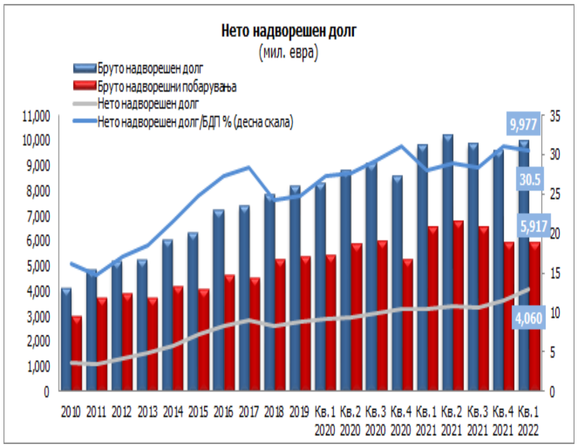

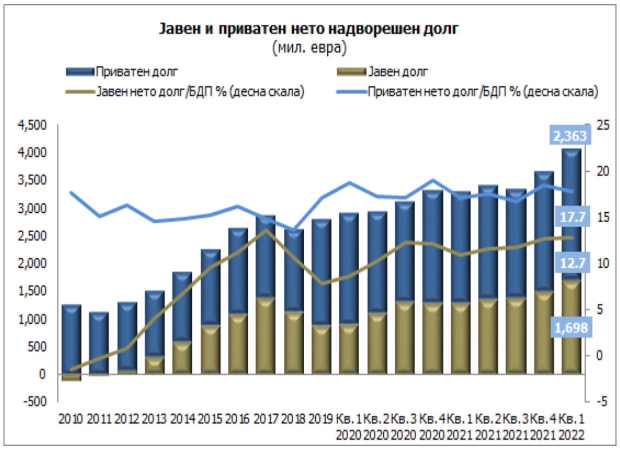

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Народна банка на Република Северна Македонија
Дирекција за статистика

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Во текот на првиот квартал од 2022 година негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) е зголемена за 481 милион евра и изнесува 7.789 милиони евра, што претставува 58,5% од проектираниот БДП за 2022 година.

Кварталното зголемување на негативната нето МИП произлегува од засиленото зголемување на обврските (за 527 милиони евра) во однос на зголемените средства (за 46 милиони евра). Гледано по инструменти, нето-обврските врз основа на должнички инструменти бележат зголемување за 422 милиона евра, додека нето-обврските врз основа на сопственички инструменти се зголемени за 59 милиони евра.

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Кв.1 2021	Кв.2 2021	Кв.3 2021	Кв.4 2021	Кв.1 2022
Меѓународна инвестициска позиција, нето	**-5,082.7**	**-5,576.0**	**-5,822.5**	**-6,039.5**	**-6,458.4**	**-6,900.6**	**-6,961.3**	**-7,141.0**	**-7,132.0**	**-7,307.7**	**-7,788.5**
Средства	**4,571.9**	**5,171.3**	**5,157.3**	**5,913.6**	**6,163.8**	**6,172.5**	**7,523.9**	**7,819.3**	**7,611.8**	**7,084.8**	**7,130.9**
Директни инвестиции	655.0	811.9	967.6	896.2	936.8	784.3	1,122.0	1,121.7	1,236.6	967.6	1,375.2
Портфолио инвестиции	212.6	255.2	300.2	321.2	406.1	470.9	513.3	548.2	561.7	650.0	626.2
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	1.0	1.2	2.8	2.9	4.4	4.5	4.5	4.5	4.3	4.1	4.0
Валути и депозити	615.4	627.3	635.5	694.0	580.0	562.9	524.3	522.5	540.7	657.6	646.7
Заеми	67.1	52.1	56.1	74.5	79.1	87.3	393.0	492.0	523.1	129.6	98.8
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	757.4	809.6	858.8	1,057.2	894.4	902.3	1,027.4	1,099.0	1,054.0	1,031.7	1,106.9
Останати сметки за наплата	1.7	0.5	0.1	0.5	0.3	0.4	0.3	0.3	0.6	0.9	0.5
Девизни резерви	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,867.1	3,262.6	3,359.9	3,939.2	4,031.1	3,690.7	3,643.3	3,272.5
Обврски	**9,654.6**	**10,747.3**	**10,979.8**	**11,953.0**	**12,622.2**	**13,073.1**	**14,485.2**	**14,960.3**	**14,743.8**	**14,392.4**	**14,919.5**
Директни инвестиции	4,951.3	5,392.2	5,598.1	6,141.3	6,580.0	6,537.1	6,886.2	7,102.4	7,229.4	7,189.0	7,716.7
Портфолио инвестиции	848.8	1,362.2	1,476.3	1,813.2	1,730.7	2,103.8	2,698.7	2,703.5	2,216.1	2,150.8	2,006.1
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	4.3	6.0	2.3	4.2	4.0	5.0	5.0	5.0	4.9	4.9	5.2
Валути и депозити	148.5	174.2	195.2	206.2	254.2	253.3	272.8	271.0	226.2	297.3	442.8
Заеми	2,961.7	3,014.7	2,872.0	2,883.4	3,100.9	3,267.2	3,616.9	3,850.6	3,876.5	3,597.4	3,520.4
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	656.7	714.6	757.7	824.8	871.1	827.8	926.4	949.1	948.6	905.7	979.5
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Специјални права на влечење (нето-создавање обврски)	83.2	83.2	78.2	79.8	81.3	77.4	79.2	78.7	241.9	247.3	248.6

Извор: НБРСМ.

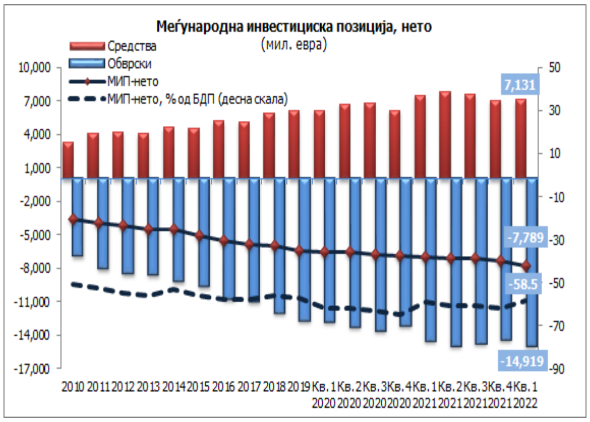

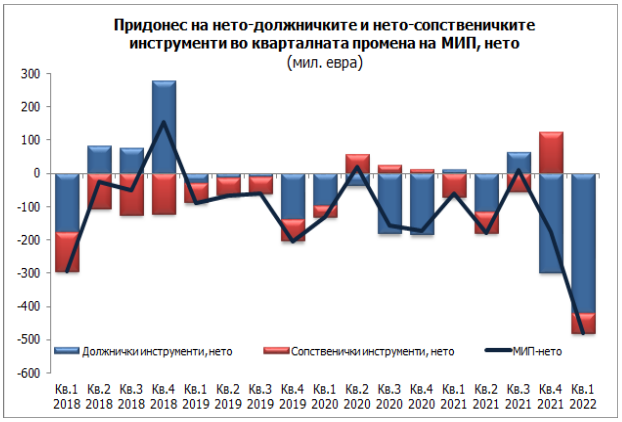

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:
http://nbrm.mk/nadvoresen_dolg.nspx

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/megunarodna_investiciska_pozicija.nspx

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:
http://nbrm.mk/content/statistika/ND/metodologija/Metodologija_nadvoresen_dolg_5_2_2018.pdf

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/content/statistika/mip/metodologija/Metodologija_MIP_BPM6_9_10_2018.pdf

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:
http://nbrm.mk/content/statistika/kalendar/Kalendar_na_objavuvanje_podatoci.pdf

Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 30 септември 2022 година (референтен пресек заклучно со јуни 2022 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).